

Stichting Faunabeheereenheid Limburg
Dhr. A. Melissen
Postbus 960
6040 AZ ROERMOND

Ons kenmerk	DOC-00137849	Maastricht	12 maart 2021
Bijlage(n)	10 (ontheffingen)	Verzonden	12 maart 2021

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Besluit op aanvraag ontheffingen voor faunabeheer op basis van het Faunabeheerplan 2020-2026

Geacht bestuur,

Op 29 oktober 2020 hebben wij van u per post (uw kenmerk: FBE>PRV / Ontheffing & Opdracht, ons documentnummer: DOC-00105006) uw verzoek ontvangen voor ontheffing dan wel opdracht voor beheer & schadebestrijding in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) op basis van Faunabeheerplan 2020-2026. In dit faunabeheerplan wordt voor de komende faunabeheerplanperiode van 6 jaren omschreven welke vorm van beheer ten aanzien van diverse diersoorten in Limburg gewenst is om schade aan erkende belangen te kunnen beperken, alsook een onderbouwing daarvan.

Uw verzoek ziet in totaal op 41 ontheffingen en/of opdrachten waarbij u aangeeft indien mogelijk de nieuwe ontheffingen en/of opdrachten op basis van het Faunabeheerplan 2020-2026 graag vóór 1 januari 2021 te ontvangen in verband met het tijdig doorschrijven van ontheffingen door u maar ook door de Wildbeheereenheden aan hun leden. Wij besluiten om u 11 van de 41 aangevraagde ontheffingen middels onderhavig besluit te verlenen. Op 22 december 2020 heeft u reeds 10 ontheffingen op basis van het Faunabeheerplan 2020-2026 van ons ontvangen. Op de resterende onderdelen van uw aanvraag zullen wij op een later moment een besluit nemen.

Uw aanvraag is getoetst aan de Wnb, de Natuurvisie Limburg 2016 en de Omgevingsverordening Limburg 2014. De artikelen die op de ontheffingen van toepassing zijn, worden in iedere ontheffing expliciet vermeld.

Overwegingen

Het Faunabeheerplan 2020-2026 is door u op 15 oktober 2020 aangeboden aan ons college en op 8 december 2020 door ons college goedgekeurd. Op basis van artikel 3.12, eerste lid, van de Wnb vindt het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren en de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers plaats overeenkomstig het faunabeheerplan. In het faunabeheerplan wordt aangegeven voor welke soorten duurzaam beheer en schadepreventie noodzakelijk wordt geacht en welke uitzonderingen op het beschermingsregime van de betreffende soorten nodig zijn om schade te voorkomen, te beperken of te bestrijden. Per soort wordt helder aangegeven onder welke omstandigheden en in welke gebieden welke maatregelen kunnen worden genomen. De ervaringen die zijn opgedaan lopende het Faunabeheerplan 2015-2020, de faunabeheerplannen Veldmuis 2017-2020, Kauw, Zwarte kraai en Spreeuw 2017-2020, Vrijstellingen 2017-2020, Wildsoorten 2017-2020, Fazant 2017-2020 en Bever 2017-2020 zijn hierbij meegenomen.

Wij stellen vast dat de ontheffingen op basis van het oude Faunabeheerplan 2015-2020 in zijn algemeenheid aan de verwachtingen hebben voldaan:

- De ontheffingen hebben er niet toe geleid dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten waarvoor een ontheffing is verleend in het geding is gekomen.
- De voorschriften zijn goed nageleefd.
- De grondgebruikers en beheerders zijn over het algemeen tevreden over de inzet van de ontheffingen.

Hieronder wordt beschreven voor welke omstandigheden en soorten een ontheffing wordt verleend op basis van een korte motivering. Tevens wordt kort ingegaan welke middelen daarbij mogen worden ingezet. Getoetst is of er sprake is van een wettelijk belang, of er geen andere bevredigende oplossingen zijn en hoe de duurzame staat van instandhouding daarbij wordt geborgd. De in het Faunabeheerplan 2020-2026 opgenomen informatie is als onderbouwing gebruikt voor de ontheffingen.

Terrein kleiner dan 40 hectare

Om bestrijding van diersoorten met het geweer mogelijk te maken op terreinen kleiner dan 40 hectare is ontheffing benodigd vanuit ons college. Deze ontheffing is van toepassing op terreinen welke door fysieke barrières (grenzen, bebouwing en autosnelwegen) geen 40 hectare vormen en waar het ontbreken van de inzet van het geweer een gemis is. In 2019 is drie maal gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en is de ontheffing drie maal doorgeschreven vanuit uw stichting Faunabeheereenheid Limburg (FBE Limburg). Hiermee zijn de soorten konijn, vos, Canadese gans en nijlgans bestreden ter voorkoming van belangrijke schade. Gelet op het voorkomen van diersoorten op terreinen kleiner dan 40 hectare, dat er sprake is van dreigende schade aan gewassen, dat er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en dat de duurzame staat van instandhouding door het verlenen van de gevraagde ontheffing niet in het geding zal komen, verlenen wij hiervoor een ontheffing voor gebruik van het geweer.

Houtduif aanvullende middelen

De houtduif is in Nederland aangewezen als soort die niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of het gevaar loopt bedreigd te worden en die in het gehele land overlast veroorzaakt. Landelijk werd door SOVON Vogelonderzoek Nederland (SOVON) de omvang van de jaarlijkse broedpopulatie in de periode 2013-2015 geschat op 250.000- 500.000 houtduiven.

In dezelfde periode is het maximum aantal houtduiven in de winter geschat op één tot twee miljoen. De staat van instandhouding van de houtduif is landelijk door SOVON geïnclassificeerd als matig ongunstig voor broedvogels over de periode 1980-2011. Na 2011 heeft deze eerst dalende trend zich gestabiliseerd.

Met de landelijke vrijstelling mag de houtduif met het geweer worden bestreden zonder ontheffing. Ook staat de houtduif op de jachthijst en mag daarmee bejaagd worden in de periode 15 oktober t/m 31 januari. In Limburg komt de soort net als het landelijke beeld algemeen voor. Over de periode 2006-2018 laten trendgrafieken een stabiele populatieomvang zien van broedvogels in Limburg en afnemende trend voor niet-broedvogels.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de houtduif verzocht een ontheffing te verlenen voor het doden van houtduiven op en rond percelen met schadegevoelig gewas waar ondanks de inzet van preventieve middelen en afschot op basis van de landelijke vrijstelling en de jacht, gewasschade optreedt. Uw verzoek ziet hierbij op de inzet van een geweer, al dan niet voorzien van een geluiddemper, digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker) en/of laserpointer, inzetbaar jaarrond van één uur voor zondopgang tot één uur na zondondergang. De inzet van jachtvogels (havik, slechtvalk en woestijnbuizerd), honden (niet zijnde lange honden) en de lokmiddelen: imitatievogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden.

De gegevens van de houtduif zijn beschreven in hoofdstuk 7.4 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.4.7.5. van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

Omdat de houtduif landelijk is vrijgesteld zijn geen exacte gegevens bekend over de totale schade aan landbouwgewassen. De schade wordt namelijk niet getaxeerd. In de periode juni 2015-2018 is in Limburg in totaal acht keer schade gemeld in blauwe bes, bloemkool, cichorei, erwt, kers, peer en sla. Dit ondanks de inzet van werende middelen waaronder minimaal één akoestisch en één visueel middel. Vanuit de praktijk is gebleken dat het gebruik van het geweer een effectief middel is om schade te voorkomen. In de periode 2015 t/m 2019 werden er minimaal 13.743 duiven (in 2016) en maximaal 18.883 duiven (2019) gedood met het geweer op basis van de landelijke vrijstelling en de jacht.

Om de bestrijding van houtduiven met de inzet van het geweer en additionele middelen mogelijk te maken buiten het jachtseizoen is ontheffing van ons college benodigd. Deze ontheffing is van toepassing op en rond percelen met schadegevoelig gewas waar, ondanks de inzet van preventieve middelen en afschot op basis van de landelijke vrijstelling, alsnog gewasschade optreedt. Middels deze ontheffing zullen geringe aantallen houtduiven, naast de inzet van de jacht en de vrijstelling, gedood worden zodat de duurzame staat van instandhouding van de soort niet in het geding komen.

Roek

De roek is in Limburg een standvogel die in kolonies broedt. In de winter wordt de stand aangevuld met vogels uit Noord- en Oost Europa. Het aantal broedparen wordt in Nederland geschat op zo'n 48.000 tot 50.000 broedparen in 2018 met een licht dalende trend. Het aantal broedparen in Zuid-Limburg in 2019 bedroeg circa 3.100 en de trend van de laatste 5 jaren is dalend. De jaarlijkse voorjaarstellingen van de FBE Limburg vertonen een licht dalende lijn met in totaal zo'n 4.312 – 6.098 vogels in de periode van 2015 t/m 2019.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de roek verzocht om ontheffing te verlenen voor het doden van roeken binnen de gehele provincie Limburg op schadepercelen of tot maximaal 100 meter daarvandaan. U verzoekt om het toestaan van het gebruik van de volgende middelen: een hagel- of kogelgeweer, al dan niet voorzien van een geluiddemper, digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker) en/of laserpointer. De inzet van lokmiddelen (imitatielokvogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden), jachtvogels (haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds) en honden (niet zijnde lange honden). Tevens verzoekt u om de ontheffing jaarrond en van 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang in te mogen zetten. U heeft naast een basisontheffing tevens een uitbreidingsontheffing aangevraagd. De gegevens van de roek zijn beschreven in hoofdstuk 7.12 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.12.7.5 van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

In Limburg brengen roeken schade aan landbouwgewassen, fruitteelt en soms ook bossen en bosaanplant door het afbreken en aanpikken van knoppen. De getaxeerde schade door het BIJ12/Faunazaken bedroeg in de periode van 2015 t/m 2019 minimaal € 2.662,- en maximaal € 23.990,- ondanks de inzet van preventieve middelen zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit, module kraaiachtigen. Het regelmatig wisselen van diverse middelen is dan ook noodzakelijk om schade aan gewassen te voorkomen of beperken, als ook ondersteunend afschot ter bevordering van afschrikking. Lokmiddelen worden niet gezien als middel tot het bemachtigen en of doden van dieren maar kunnen bij het bestrijden van schade door roeken effectief zijn. Roeken zijn slimme dieren en mijden nog wel eens schadebestrijders als ze worden gezien op de schadepercelen. De inzet van lokmiddelen als een imitatielokvogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden kan hierbij behulpzaam zijn. Op basis van het vorige beheerplan is voor de periode 2015-2020 een ontheffing voor afschot verleend waarbij voorwaarden zijn gesteld aan het totaal aantal af te mogen schieten roeken per regio. In de periode van 2015 t/m 2019 zijn minimaal 17 (2016) en maximaal 189 (2019) vogels in enig jaar gedood. De duurzame staat van instandhouding is daarbij niet in gevaar gekomen.

Wij concluderen dat er sprake is van dreigende, belangrijke schade aan gewassen en dat er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn. Er is sprake van een dalende trend van de populatie roeken waarbij de aantallen jaarlijks sterk kunnen wisselen. Gelet op de stand van de populatie zien wij noodzaak het aantal te doden dieren te limiteren zoals u tevens adviseert in het faunabeheerplan. Hiernaast stellen wij een verbod in tot inzet van de ontheffing binnen 500 meter van een roekenkolonie in het roeken broedseizoen. Dit, om de duurzame staat van instandhouding van de soort niet in het geding te brengen. In de ontheffing zijn hiertoe specifieke voorschriften opgenomen.

Kauw en zwarte kraai vangkooi gewasschade

Kauw

De kauw is in Nederland aangewezen als soort die niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of het gevaar loopt bedreigd te worden en die in het gehele land overlast veroorzaakt. Landelijk werd door SOVON het aantal in de periode 2013-2015 geschat op 100.000 tot 150.000 broedparen en de trend is stabiel. Met de landelijke vrijstelling mag de kauw met het geweer worden bestreden zonder ontheffing. In Limburg komt de soort ook algemeen voor met uitzondering van Zuid-Limburg, waar een lagere dichtheid van kauwen is. De soort wordt jaarlijks, gecoördineerd door de FBE Limburg, in het voorjaar geteld. In de periode 2015 t/m 2019 lagen de aantallen tussen minimaal 11.532 en maximaal 15.283. De trend van de kauw laat de laatste 15 jaar een matige toename zien.

Vanuit de praktijk is gebleken dat het gebruik van de vangkooi, naast de inzet van het geweer, een effectief middel is om schade te voorkomen. In de periode 2015 t/m 2019 werden er in totaal 4.674 kauwen gevangen en gedood met de vangkooi. Daarnaast werden er in de periode van 2015 t/m 2020 nog minimaal 2.595 en maximaal 5.599 dieren geschoten.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de kauw verzocht om ontheffing te verlenen voor het vangen en doden van kauwen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en ter bescherming van flora of fauna, op schadegevoelige percelen of tot maximaal 100 meter daarvandaan binnen de gehele provincie Limburg. U verzoekt om het toestaan van het gebruik van de volgende middelen: de vanginrichting 'vangkooi' buiten gebouwen, de inzet van lokmiddelen (imitatielokvogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden) en de volgende middelen voor het doden van kauwen na vangst in een vanginrichting:

- Het geweer in combinatie met een geluiddemper, digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker) en/of laserpointer, inzetbaar 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang.
- een gas-, lucht- of veerdrukwapen met voldoende trefenergie voor het doden van dieren op korte afstand middels hersenschot (indien mogelijk in relatie tot de grootte van het dier) al dan niet binnen de bebouwde kom, afwijkend van de eisen van een bejaagbaar veld, bezit jachtakte en de voorschriften ten aanzien van de munitie.

De gegevens van de kauw zijn beschreven in hoofdstuk 7.11 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.11.7.5 van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

De kauw is opgenomen op de landelijke vrijstellingslijst en mag daardoor in het hele land met het geweer worden gedood om schade aan landbouwgewassen te voorkomen. Daarbij geldt dat kauwen het hele jaar door van zonsopkomst tot zonsondergang middels het geweer gedood mogen worden en dat BIJ12/Faunazaken geen vergoedingen uitkeert bij schade. Door deze landelijke vrijstelling zijn geen exacte gegevens bekend over de totale schade aan landbouwgewassen. In 2012 heeft er een schadepreventieonderzoek plaats gevonden op een aantal tuin- en landbouwbedrijven verspreid over Limburg en is de schade wel getaxeerd. Hier werd voor in totaal € 3.051,- aan schade door de kauw aan gewassen getaxeerd. Ook in 2016 en 2017 werd ondanks de inzet van de Alcet Sound, een geluidsinstallatie die vogels moet weren, schade vastgesteld door de kauw in de fruitteelt¹. BIJ12/Faunazaken taxeerde in 2017 voor € 370,- schade aan appel, snijmais en peer en in 2019 voor € 3.360 schade aan peer. In de periode 2013-2019 werden er jaarlijks twee tot acht schademeldingen ingediend. Ook werden er ondanks de inzet van werende middelen, minimaal één akoestisch en één visueel middel, bij de inzet van de ontheffing vangkooi nog kauwen gevangen. Van het totaal aantal gedode kauwen in de periode 2015-2019 op basis van de landelijke vrijstelling en ontheffing tot gebruik van de vangkooi is 13-25% jaarlijks met een vangkooi bemachtigd.

Zwarte kraai

De zwarte kraai is in Nederland aangewezen als soort die niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of het gevaar loopt bedreigd te worden en die in het gehele land overlast veroorzaakt. Landelijk werd door SOVON het aantal in de periode 1998-2000 geschat op 70.000 tot 100.000 broedparen. Met de landelijke vrijstelling mag de zwarte kraai met het geweer worden bestreden zonder ontheffing.

¹ CLM, 2017: Preventie van vogelschade in Limburgse Conference perenteelt en CLM, 2018: Akoestische vogelwering in Conference perenteelt in Limburg 2017.

In Limburg komt de soort algemeen voor. De soort wordt jaarlijks, gecoördineerd door de FBE Limburg, in het voorjaar geteld. In de periode 2012 t/m 2016 lagen de aantallen tussen minimaal 13.132 en maximaal 15.054 dieren. De trend van de zwarte kraai laat de laatste 10 jaar een lichte afname zien maar is nog een algemeen voorkomen vogel. Vanuit de praktijk is gebleken dat het gebruik van de vangkooi, naast de inzet van het geweer, een effectief middel is om schade te voorkomen. In de periode 2010 t/m 2016 werden er in totaal 1336 zwarte kraaien gevangen en gedood met de vangkooi. Daarnaast werden er in de periode van 2013 t/m 2016 nog minimaal 1000 en maximaal 7000 dieren geschoten.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de zwarte kraai verzocht om twee ontheffingen te verlenen:

- voor het middels vangkooi vangen en vervolgens doden van zwarte kraaien ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, op schadegevoelige percelen of tot maximaal 100 meter daarvandaan binnen de gehele provincie Limburg, gedurende de periode dat gewassen schadegevoelig zijn, en;
- voor het vangen middels vangkooi en vervolgens doden van zwarte kraaien ter bescherming van flora en fauna (weide- en akkervogels) in aangewezen soortbeschermingsgebieden of tot maximaal 100 meter daarbuiten, waarvoor een plan van aanpak is opgesteld. Onderdeel van het plan van aanpak is een kaart waarop de begrenzing van het ontheffingsgebied is aangegeven. De inzet van de vangkooi voor het doden van zwarte kraai wordt daarbij jaarlijks ter bescherming van weidevogels in de periode van 15 maart t/m 30 juni en ter bescherming van akkervogels van 15 april t/m 31 augustus voorzien.

Daarbij verzoekt u om de inzet van de volgende middelen toe te staan: de vanginrichting 'vangkooi' buiten gebouwen, de inzet van lokmiddelen (imitatielokvogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden) en de volgende middelen voor het doden van dieren na vangst in een vanginrichting:

- Het geweer in combinatie met een geluiddemper, digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker) en/of laserpointer, inzetbaar 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang;
- een gas-, lucht- of veerdrukwapen met voldoende trefenergie voor het doden van dieren op korte afstand middels hersenschot (indien mogelijk in relatie tot de grootte van het dier) al dan niet binnen de bebouwde kom, afwijkend van de eisen van een bejaagbaar veld, bezit jachtakte en de voorschriften ten aanzien van de munitie.

Met betrekking tot de ontheffing die ziet op de inzet van de vangkooi bij gewasschade vraagt u tevens om de inzet van een levende lokvogel (mits gefokt) mogelijk te maken.

De gegevens van de zwarte kraai zijn beschreven in hoofdstuk 7.13 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.13.7.5 van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

De zwarte kraai is opgenomen op de landelijke vrijstellingslijst en mag daardoor in het hele land met het geweer worden gedood om schade aan landbouwgewassen te voorkomen. Daarbij geldt dat kauwen het hele jaar door van zonsopkomst tot zonsondergang middels het geweer gedood mogen worden en dat BIJ12/Faunazaken geen vergoedingen uitkeert bij schade. Omdat de zwarte kraai landelijk is vrijgesteld zijn geen exacte gegevens bekend over de totale schade aan landbouwgewassen. In 2012 heeft er schadepreventieonderzoek plaats gevonden op een aantal tuin- en landbouwbedrijven verspreid over Limburg en is de schade wel getaxeerd.

Hier werd voor in totaal €12.782,- aan schade door zwarte kraai aan gewassen getaxeerd². Ook in 2016 en 2017 werd ondanks de inzet van de Alcet Sound, een geluidsinstallatie die vogels moet weren, schade vastgesteld door zwarte kraai in de fruitteelt³. Ook werden er ondanks de inzet van werende middelen, minimaal één akoestisch en één visueel middel, bij de inzet van de ontheffing vangkooi, er nog zwarte kraaien gevangen. Het dieet van zwarte kraaien bestaat onder andere uit eieren en kuikens. Nesten van grondbroedende vogels (weide- en akkervogels) zijn gevoelig voor predatie door zwarte kraaien, zoals blijkt uit experimentele en monitoringstudies welke door u in het faunabeheerplan als literatuurbron zijn gebruikt. Van het totaal aantal gedode zwarte kraaien in de periode 2015-2019 op basis van de landelijke vrijstelling en ontheffing tot gebruik van de vangkooi is 0,2 – 2,7% jaarlijks met een vangkooi bemachtigd.

Inzet vangkooi kauw en zwarte kraai

De inzet van een vangkooi is een effectief middel gebleken om schade door kauw en zwarte kraai te voorkomen. De plek waar de vangkooi staat bepaalt in belangrijke mate of er ook daadwerkelijk dieren invliegen. Kraaiachtigen zijn intelligente dieren die snel door hebben of de situatie veilig is of niet. De ervaring heeft geleerd dat enige mate van beschutting, de aanwezigheid van hoge zitposten en de afwezigheid van mensen een positief effect heeft op de vangsten. Het voorschrift in de ontheffingen voor het plaatsen van de vangkooi op maximaal 100 meter van het schadeperceel is gesteld om duidelijk te maken dat de vangkooi hoort bij het perceel waar ook daadwerkelijk de schade optreedt of dreigt. In open landschappen kan het echter moeilijk zijn om een geschikte plek met voldoende beschutting, zitposten en dekking te vinden binnen deze 100 meter. Hierdoor zullen minder kauwen of zwarte kraaien de kooi invliegen die daarnaast ook nog eens langer in het schadegewas verblijven. Daarom is in de ontheffing een mogelijkheid opgenomen om hiervan gemotiveerd af te wijken.

Inzet gas-, lucht of veerdrukwapen doding met vangkooi gevangen kauwen of zwarte kraaien

Bij het doden van kauwen en zwarte kraaien gevangen met een vangkooi is de inzet van het geweer vanuit veiligheidsoverwegingen niet altijd toepasbaar. Een gas- lucht- of veerdrukwapen is hier een geschikt alternatief. Kogels dienen hierbij voldoende trefenergie te hebben om voornoemde soorten in één keer te doden om (onnodig) lijden te voorkomen. U heeft, onderbouwd met vakliteratuur, aangegeven gebruik te willen maken van een gas-, lucht- of veerdrukwapen waarbij de kogel die gebruikt wordt minimaal 16 Joule energie dient te leveren. Hiermee wordt het dierenwelzijn gediend.

Conclusie kauw en zwarte kraai

Ondanks de inzet van visuele en akoestische verjaagmiddelen, en afschot met het geweer op basis van de landelijke vrijstelling, treedt er nog steeds schade aan gewassen op door toedoen van kauwen en zwarte kraaien. Enkel de inzet van deze middelen biedt dan ook geen bevredigende oplossing. De zwarte kraai komt landelijk en in Limburg algemeen voor. Ook de kauw komt landelijk en in Limburg algemeen voor, met uitzondering van Zuid-Limburg, hier is de soort een minder algemene broedvogel. Daarom is als voorwaarde in de ontheffing voor de kauw opgenomen dat er niet meer dan 400 kauwen met de vangkooi in Zuid-Limburg mogen worden gedood. Ook met betrekking tot de inzetbaarheid van de ontheffing wordt er voor de kauw onderscheid gemaakt tussen de regio's Noord- en Midden Limburg en Zuid-Limburg waarbij de ontheffing in Zuid-Limburg jaarlijks voor gelimiteerde periode inzetbaar is.

² Arvalis 2013, Preventie Gewasschade Kraaiachtigen

³ CLM, 2017: Preventie van vogelschade in Limburgse Conference perenteelt en CLM, 2018: Akoestische vogelwering in Conference perenteelt in Limburg 2017

Het wegvangen van een aantal kauwen of zwarte kraaien met de vangkooi, zal de duurzame staat van instandhouding niet in het geding brengen. Slechts een klein deel van de populatie zal worden geraakt. Er worden strenge eisen gesteld aan de inzet van de vangkooi om de stress onder de vogels zo laag mogelijk te houden. Middels specifieke voorschriften wordt gezorgd dat de duurzame staat van instandhouding van kauwen en zwarte kraaien niet in gevaar komt.

Spreeuw

Spreeuwen zijn in het hele land bekende broedvogels. Ze zijn het talrijkst in boerenland met veel gras en in stedelijk gebied met veel gazons. Het voorkomen in bos blijft beperkt tot randsituaties. De landelijke aantallen namen vermoedelijk tot midden twintigste eeuw toe. Vanaf 1990 of eerder is het echter afname wat de klok slaat, in het bijzonder in bossen. De afstand tot voedselgebieden (graslanden) is vermoedelijk op veel plekken te groot geworden voor profijtelijk broeden. De aantalsontwikkeling in boerenland en stedelijk gebied is divers, al krijgen negatieve tendensen ook daar de overhand. De staat van instandhouding van de spreeuw als broedvogel in Nederland wordt door SOVON geclassificeerd als matig ongunstig⁴. Landelijk wordt de broedpopulatie spreeuwen geschat op 450.000 tot 750.000 broedparen. In de zomer en herfst wordt de Nederlandse populatie aangevuld met soortgenoten uit Noord- en Oost-Europa. Naar schatting uit de periode 2013-2015 komen maximaal tussen één en drie miljoen spreeuwen voor in de winter in Nederland. De spreeuw komt in geheel Limburg voor, waarbij in de trendgrafiek van de broedpopulatie spreeuwen in Limburg een significante afname valt te zien tussen 2006-2018. Over dezelfde periode is geen trend aantoonbaar voor de niet-broedende spreeuwen in Limburg, maar de jaarlijkse index laat wel een daling zien ten opzichte van de jaren '80. Vermoed wordt dat de teruggang van de stand te maken heeft met veranderend landgebruik.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de spreeuw verzocht om twee ontheffingen te verlenen, namelijk:

- ontheffing voor het doden van spreeuwen ter voorkoming en bestrijding van belangrijke schade aan bessen- en klein fruitteelt, kersenteelt en in druiven/wijnbouw, op schadepercelen of tot maximaal 100 meter daarvandaan binnen de gehele provincie Limburg. U verzoekt daarbij de ontheffing inzetbaar te maken gedurende de periode dat gewassen schadegevoelig zijn, zijnde van 1 mei tot en met 31 oktober. U wenst de volgende middelen te kunnen inzetten: een hagelgeweer, al dan niet voorzien van een digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker) en/of laserpointer inzetbaar van 1 uur voor zonsopgang tot 1 uur na zonsondergang, lokmiddelen (imitatielokvogel, lokfluit en elektronisch versterkte lokgeluiden), jachtvogels (havik, slechtvalk, woestijnbuizerd) en honden (niet zijnde lange honden);
- ontheffing voor het vangen, verplaatsen en/of opvangen van spreeuwen, ter voorkoming van schade door spreeuwen op percelen met de teelt van blauwe bessen. Het vangen van spreeuwen middels vangkooien wordt voorzien op het schadeperceel of perceel waar schade dreigt te ontstaan of tot maximaal 500 meter hierbuiten, gedurende de periode dat de blauwe bessen teelt schadegevoelig is. U verzoekt daarbij de inzet van een vangkooi in ieder jaar gedurende de periode van 15 mei tot en met 31 oktober mogelijk te maken, of tot einde oogst indien dit eerder is dan 31 oktober. Voor de overige middelen ontheffing toegestane handelingen verzoekt u om jaarrond inzetbaarheid. U verzoekt de inzet van de volgende middelen toe te staan: de vanginrichting (vangkooi) buiten gebouwen, tot een maximum van 20 operationele kooien en middelen voor het vervoeren van in de vangkooi gevangen spreeuwen.

⁴ <https://www.sovon.nl/nl/soort/15820>
DOC-00137849

Hiernaast verzoekt u om mogelijkheden om lokspreeuwen (mits opgegroeid in gevangenschap) te gebruiken in een vangkooi, nestjonge spreeuwen te onttrekken uit de natuur (uit speciaal daartoe opgehangen nestkasten) en geringde spreeuwen te huisvesten gedurende de winterperiode, zodat zij kunnen worden ingezet als lokspreeuw.

De gegevens van de spreeuw zijn beschreven in hoofdstuk 7.14 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.14.7.5 van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

Vangen, verplaatsen en opvang

Spreeuwen kunnen belangrijke schade veroorzaken aan zacht fruit. Vanaf 2008 is in Limburg ervaring opgedaan met het vangen en verplaatsen van spreeuwen met de inzet van vangkooien, als alternatief voor het verjagen met ondersteund afschot. Het wegvangen van spreeuwen met een vangkooi om ze daarna minimaal 30 kilometer verder weer los te laten is een goede methode gebleken om schade te voorkomen in de blauwe bessenteelt. Door het wegvangen van de spreeuwen wordt namelijk zwervorming boven de bessenelden voorkomen waardoor er geen aanzuigende werking van spreeuwen uit de regio komt. Uit ringonderzoek is gebleken dat de minimaal 30 kilometer verderop losgelaten spreeuwen niet terug komen omdat jonge spreeuwen een zuidwest georiënteerde wegtrek richting hebben. Hierdoor wordt afschot zoveel mogelijk voorkomen.

Ook met deze methode sterven er spreeuwen als gevolg van stress door plotselinge aanwezigheid van roofvogels of door extreem weer, al is het aantal dode spreeuwen veel minder dan het alternatief; het afschieten van spreeuwen. Uit de evaluatie van deze methode is gebleken dat in de periode 2015-2019 tussen de 4-14% van het totaal aantal gevangen spreeuwen is gestorven. Dit bij een gemiddeld aantal van 1185 gevangen dieren per jaar. Het aantal gevangen spreeuwen fluctueert jaarlijks sterk. Het is onder andere afhankelijk van het broedsucces en ook van de inzet van het aantal kooien.

Het kunnen vangen van spreeuwen is afhankelijk van de beschikbaarheid van lokspreeuwen in de kooien bij aanvang van het vangseizoen. Met de inwerkingtreding van de Wnb in 2017 is, in het Besluit natuurbescherming, de verplichting opgenomen dat vogels die als lokker worden ingezet in de vangkooien zijn gefokt, omdat het gedurende lange tijd inzetten van daarvoor in alle vrijheid opgegroeide spreeuwen teveel stress zou opleveren. In 2017 is geëxperimenteerd met de inzet van kunststof lokspreeuwen met spreeuwengeluid in een voorheen goed werkende vangkooi, als alternatief voor levende lokspreeuwen. Dit bleek echter geen succes. Na vier weken werd er gestopt omdat er geen enkele spreeuw werd gevangen, terwijl de andere vangkooien in de omgeving met levende lokkers wel spreeuwen ving. De inzet van kunststof lokspreeuwen met spreeuwengeluid bleek aldus geen bevredigende oplossing te zijn voor de inzet van levende lokkers.

Er zijn landelijk echter nauwelijks in gevangenschap geboren spreeuwen beschikbaar aangezien er heel weinig met spreeuwen wordt gekweekt. Ook in de opvang van de gevangen spreeuwen is geprobeerd om te kweken maar dit leverde slechts één jong op. Met de door u beschreven methode om lokspreeuwen te verkrijgen die niet in het wild geleefd hebben zien wij mogelijkheden om aan uw verzoek tegemoet te komen.

Schade aan gewassen

Spreeuwen brengen met name in de fruitteelt, met name kleinfruit, schade aan in de periode dat het fruit afrijpt en er veel jonge spreeuwen aanwezig zijn. In de periode tot 2007 werd de schade getaxeerd door het faunafonds (tegenwoordig BIJ12/Faunazaken). De maximale schade in 2007 bedroeg € 59.736,- ondanks de inzet van preventieve middelen.

Na 2007 heeft BIJ12/Faunazaken beslist dat schade in kleinfruit niet meer voor een vergoeding in aanmerking komt en wordt er geen schade door spreeuwen in kleinfruit meer getaxeerd. Dat neemt niet weg dat de dreiging van schade door spreeuwen aan blauwe bessen nog altijd aanwezig is en flink kan oplopen, tot wel een minimale schade van €474,- per dag gerekend met de aanwezigheid van 1000 spreeuwen die in totaal 79 kilo aan bessen consumeren. Dit blijkt uit een analyse in paragraaf 7.14.4.1 uit het Faunabeheerplan 2020-2026.

Schade door spreeuwen werd in de vorige faunabeheerplan periode bestreden middels een ontheffing gebruik geweer voor aan verjaging ondersteunend afschot in de gewasgevoelige periode. Hierbij werden in de periode van 2015-2019 minimaal 7 en maximaal 1666 spreeuwen per jaar gedood middels geweer of jachtvogel met een dalende trend. Zoals hierboven omschreven is daarnaast in 2008 een proef gestart om spreeuwen te vangen met een vangkooi en daarna minimaal 30 kilometer naar het zuiden te verplaatsen en daar weer levend los te laten zoals hierboven beschreven. Het doel hierbij is om groepsvorming van jonge spreeuwen boven het gewas, en daarmee schade, te voorkomen en om het afschot verder naar beneden te krijgen gelet op de dalende populatietrend. Dit is succesvol gebleken. Verwacht wordt dat een combinatie van preventieve middelen, afschot en vangen en verplaatsen nodig zal zijn om de schade door spreeuwen aan gewassen in Limburg te beperken en/of voorkomen.

Conclusie spreeuw

Wij concluderen dat in de periode 2008 t/m 2019 voldoende ervaring is opgedaan met de inzet van vangkooien die de schade in de kleinfruit teelt heeft doen afnemen. Er gaan per saldo minder spreeuwen dood dan door enkel verjaging met ondersteund afschot. Wij verwachten dat naast de vangkooi, afschot de komende jaren nodig blijft als belangrijk aanvullend middel op andere verjagingsactiviteiten. Het is gebleken dat voor een goede inzet van de vangkooien de beschikbaarheid van lokspreeuwen met een pootring essentieel is. De inzet van lokspreeuwen van kunststof met geluid bleek geen alternatief. Daarmee is op dit moment het uit de natuur halen van nestjonge spreeuwen de enige mogelijkheid om lokspreeuwen te verkrijgen. Spreeuwen hebben een gemiddeld broedsucces van circa 4,7 uitgevlogen jongen per succesvol nest. Door twee jonge spreeuwen niet uit de nestkast te halen, blijven de ouders de kast trouw en kan er een vervolglegsel plaats vinden.

Middels specifieke voorschriften wordt gezorgd dat de duurzame staat van instandhouding van de spreeuw niet in gevaar komt. Zo zijn er voorschriften opgenomen omtrent de inzet van preventieve middelen, het maximum aantal in te zetten vangkooien, het maximum aantal ter overwintering te houden spreeuwen en zijn eisen gesteld aan de constructie van een vangkooi.

Gelet op het aantal vogels en het schadebeeld concluderen wij ten aanzien van de spreeuw dat er sprake is van dreigende, belangrijke schade aan gewassen, dat er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en dat de duurzame staat van instandhouding van de spreeuw door het verlenen van de gevraagde ontheffingen niet in het geding zal komen.

Ree populatiebeheer

In Nederland komen reeën vrijwel overal voor, in het westen iets minder dan in het oosten. Op Ameland en Terschelling is de ree geïntroduceerd. In de Tweede Wereldoorlog was de stand drastisch afgenomen, maar deze is inmiddels weer hersteld. Reeën leven in bosachtige streken met open plekken en aangrenzende velden, maar ook in heidevelden, rietvelden, duinen en akkerbouwgebieden. Het ree is een cultuurvolger en past zich gemakkelijk aan cultuurlandschap aan. Voorwaarde is dat er voldoende voedsel, dekking en rust aanwezig is. Hij heeft een voorkeur voor het overgangsgebied van loofbos naar open terrein, om er dekking te zoeken, te rusten en te herkauwen.

Reeën zijn herkauwers en eten kruiden, grassen, scheuten, bladeren en knoppen van bomen en struiken. Maar ook bessen, landbouwgewassen, twijgen, eikels, beukenootjes en paddenstoelen.⁵

Reeën komen verspreid over de gehele provincie Limburg voor. Zoals opgenomen in de Natuurvisie Limburg 2016 vindt binnen provincie Limburg populatiebeheer plaats voor reeën. In het faunabeheerplan wordt hiertoe aan de hand van gegevens over de draagkracht van het gebied en gegevens over schadedreiging bepaald hoeveel dieren er kunnen leven. Door deze doelstand te vergelijken met telgegevens van de populatie kan worden bepaald hoeveel dieren moeten worden gedood. Jaarlijks vinden er tellingen plaats door de wildbeheereenheden die vallen binnen het werkgebied van de FBE Limburg en geven inzicht in de minimale aantallen reeën in Limburg. In de afgelopen beheerperiode (2015-2020) zijn er met deze tellingen gemiddeld 4.900 reeën per jaar waargenomen. Na een flinke toename in aantallen lijkt de populatiegrootte zich sinds zes jaar in Limburg te stabiliseren. Sinds 2012 wordt er gewerkt met een te borgen stand van 4.000 reeën in Limburg, in het Faunabeheerplan 2020-2026 is een te borgen stand van 4.150 reeën opgenomen.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de ree verzocht om ontheffing te verlenen voor het doden van reeën met behulp van het geweer, jaarrond 24/7 inzetbaar (ook op zon- en feestdagen). U verzoekt om het toestaan van het gebruik van de volgende middelen: het geweer al dan niet voorzien van een kunstmatige lichtbron, laserpointer, nachtzichtapparatuur, digitale richtkijker ('dual purpose'), geluiddemper en/of nachtzichtapparatuur (o.a. infrarood, restlicht of warmtebeeld) en honden (niet zijnde lange honden) voor het naspeuren van zieke en gebrekkige dieren. Hiernaast vraagt u ook om de ontheffing inzetbaar te laten zijn voor het doden van zieke of gebrekkige reeën die kennelijk uitzichtloos en ernstig lijden, dan wel voor het doden van dieren die zijn aangeschoten maar nog leven. U verzoekt hiertoe ook de inzet van een mes indien er met het geweer ter plekke geen veilig schot kan worden afgegeven.

De gegevens van de ree zijn beschreven in hoofdstuk 7.16 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 7.16.7.5 van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

In Limburg brengen reeën vooral schade toe aan landbouwgewassen, grasland en boomkwekerijen. Er wordt echter weinig schade gemeld, of de schade ligt onder de drempel van het eigen risico. In de periode 2013-2019 is minimaal € 109,- en maximaal € 795,- aan schade per jaar getaxeerd door BIJ12/Faunazaken. Als werende maatregel werden vooral rasters geplaatst langs kwetsbare gewassen en teelten. In de periode 2013-2020 zijn jaarlijks gemiddeld 377 reeën in Limburg aangereden. Bij niet beheren van de populatie door afschot zal de dichtheid van de reeën populatie toenemen waarmee de berekende draagkracht van gebieden wordt overschreden. Dit zal lijden tot stress in de populatie door meerdere onderlinge confrontaties en zal de migratie- en dispersiedrang toenemen. Het gevolg is dat de kans op schade en op aanrijdingen verder toeneemt. In Limburg is daarom gekozen voor populatiebeheer in het kader van de verkeersveiligheid waarbij afschot met prioriteit van zieke en oude dieren plaatsvindt op percelen waar schade aan gewassen dreigt en in de directe nabijheid van wegen. Daarnaast worden door de lokale wildbeheereenheden voorstellen gedaan aan wegbeheerders om preventieve maatregelen te treffen zoals verkeersremmende of snelheidsbeperkingen maatregelen, het plaatsen van wildspiegels en reflectoren of het plaatsen van een wildsignaleringssysteem en/of geleiderasters en aangepast berm- en wegstrookbeheer. In de periode 2013-2020 zijn er jaarlijks gemiddeld 378 aanrijdingen gemeld met reeën in Limburg.

⁵ <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/ree>
DOC-00137849

Aan de hand van de jaarlijkse voorjaarsstelling, aanwas, afschot en valwild, gekoppeld aan de draagkracht van het gebied wordt per geslacht bepaald hoeveel dieren er jaarlijks mogen worden geschoten. Voor geheel Limburg is de ideale stand bepaald op 4.150 dieren. In de periode van 2014 tot en met 2020 zijn er minimaal 1.552 en maximaal 2.603 reeën geschoten om deze stand te behalen. De duurzame staat van instandhouding is daarmee niet in gevaar gekomen.

Gelet op het aantal aanwezige dieren, met een stabiele populatietrend en toenemend schadebeeld, concluderen wij derhalve ten aanzien van het ree dat er sprake is van risico's voor de openbare veiligheid, dat er geen andere bevredigende oplossingen voorhanden zijn en dat de duurzame staat van instandhouding door het verlenen van de gevraagde ontheffing niet in het geding zal komen.

Onbeschermde inheemse soorten

De mol, zwarte rat, de bruine rat en de huismuis zijn bij de invoering van de Wnb niet opgenomen onder het beschermingsregime van de wet omdat de staat van instandhouding van deze soorten niet in het geding is, en de bestrijding van deze soorten om schade te voorkomen anders bemoeilijkt zouden worden. Bestrijding van deze dieren is dan ook zonder ontheffing van de verbodsbepalingen opzettelijk doden of vangen en/of opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen mogelijk. Toetsing aan een wettelijk belang is niet aan de orde, maar ook voor de doding van een onbeschermde soort moet er wel sprake zijn van een redelijk doel. Middels ontheffing, opdracht of vrijstelling kunnen de reeds toegestane middelen voor schade-, overlastbestrijding en beheer van deze soorten worden uitgebreid indien deze niet afdoende zijn gebleken.

De zwarte rat komt in Nederland voor in agrarisch gebied in Noord-Brabant, in en rond enkele havensteden en kent een opmars in de rest van het land. Sinds 2010 is één a twee keer per jaar een gevalideerde melding van een waarneming van een zwarte rat in Limburg geregistreerd op Waarneming.nl. De bruine rat is veel algemener verspreid en komt in Nederland vrijwel overal voor. De oudste geregistreerde waarneming van een bruine rat in Limburg dateert uit 1932. De soort is gevestigd en verspreid over de gehele provincie. Ratten zijn cultuurvolgers en komen in en om bebouwing voor. In en rond (op)stallen en erven kunnen ratten elektrische bedradingen, houtwerk en isolatiematerialen vernielen (knaagschade). Vraat door ratten kan in agrarisch en stedelijk gebied leiden tot schade, opgeslagen voer(gewassen) is erg aantrekkelijk voor ratten. De aanwezigheid van ratten in het veld wordt geassocieerd met de afname van amfibieën, reptielen en vogelsoorten, met name op eilanden. Daarnaast vormt de soort mogelijk een risico voor de volksgezondheid door de verspreiding van ziekteverwekkers en overdracht hiervan aan pluimvee en mensen.

De mol is in Nederland vrij algemeen verspreid en komt overal voor waar de grond geschikt is om in te graven. De bodem moet niet te zandig, te vochtig of te stenig zijn en er moeten voldoende wormen aanwezig zijn. De mol heeft een voorkeur voor rulle, humusrijke grond met een niet te hoge grondwaterstand en permanente begroeiing. Hij komt vooral voor in loofwouden en graslanden, maar ook in tuinen, bosranden, parken en boomgaarden.⁶ De oudste geregistreerde waarneming van een mol in Limburg dateert uit 1935. De soort is gevestigd en verspreid over de gehele provincie. Graafgedrag door mollen kan in agrarisch en stedelijk gebied leiden tot schade aan grasland en gewassen.

⁶ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/module-woelmuizen-ratten-en-mollen/#1>
DOC-00137849

De huismuis komt voor in gebouwen en onder meer natuurlijke omstandigheden in bossen met ondergroei, graanakkers, rietvelden, heggen of ruige tuinen. De huismuis is een algemeen voorkomende diersoort in Nederland. De oudste geregistreerde waarneming van een huismuis in Limburg dateert uit 1931. De soort is gevestigd en verspreid over de gehele provincie.

Vraat door huismuizen kan in agrarisch en stedelijk gebied leiden tot het opeten en bevuilen van voedsel(voorraden) en vernieling van materialen in en rondom gebouwen (o.a. isolatie, kabels). Daarnaast bevuilen ze de omgeving door het achterlaten van uitwerpselen, urine en buiksmeer. De huismuis vormt mogelijk een risico voor de volksgezondheid door de verspreiding van ziekteverwekkers en overdracht hiervan aan vee en mensen.

Concreet heeft u ons ten aanzien van de onbeschermden soorten zwarte rat, bruine rat, mol en huismuis verzocht om ontheffing te verlenen voor het bestrijden van deze soorten gebruik makend van de volgende middelen: het geweer en gas-, lucht- en/of veerdrukwapen, al dan niet voorzien van een kunstmatige lichtbron, digitale richtkijker ('dual purpose' kijker die kan veranderen van dag- naar nachtkijker), laserpointer en/of nachtzichtapparatuur (o.a. infrarood, warmtebeeld of restlicht), een dodelijke injectie toegediend door een dierenarts, vanginrichtingen, rodenator, jachtvogels (haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds) en/of honden (niet zijnde lange honden). Hierbij zijn niet alle middelen voor iedere soort inzetbaar maar heeft u middels het faunabeheerplan per soort onderbouwd welk middel mogelijk effectief inzetbaar is, toegespitst op de betreffende soort.

De gegevens van de onbeschermden inheemse soorten zijn beschreven in hoofdstuk 10 van het Faunabeheerplan 2020-2026. In paragraaf 10.4.7.4. (mol), 10.5.7.4 (bruine rat), 10.6.7.4. (zwarte rat) en 10.7.7.4. (huismuis) van dit faunabeheerplan is vermeld wat de aan te vragen middelen en methoden zijn. Uw aanvraag is conform de middelen zoals in het faunabeheerplan is bedoeld.

Vanginrichting

Een ontheffing of vrijstelling is niet nodig voor het vangen en doden met klemmen en het vangen met kastvallen van mollen, zwarte ratten, bruine ratten en/of huismuizen. Een vangkooi is een verboden middel buiten gebouwen. In onderhavige ontheffing is een kastval gedefinieerd als een vangmiddel voor het vangen van één dier. Deze val valt dicht nadat er een dier in zit, waardoor vangst van andere dieren niet meer mogelijk is. Een vangkooi wordt gedefinieerd als een vanginrichting waarin meerdere dieren kunnen worden gevangen. Eventueel kan met dit middel worden 'doorgevangen': het eerste dier kan niet ontsnappen, maar er kunnen meer dieren worden gevangen. Middels ontheffing wordt, onder voorwaarden, de inzet van een vangkooi toegestaan voor het vangen van mollen, zwarte ratten, bruine ratten en/of huismuizen.

Gas-, lucht- en/of veerdrukwapen

Bij het doden van de zwarte rat, bruine rat en huismuis is de inzet van het kogelgeweer met name binnen gebouwen niet veilig en daarom niet gewenst. Dit is tevens van toepassing voor mollen gevangen met een vanginrichting. Een gas- lucht- of veerdrukwapen is hier wel veilig toepasbaar en een geschikt alternatief. Kogels dienen hierbij voldoende trefenergie te hebben om voornoemde soorten in één keer te doden om (onnodig) lijden te voorkomen. U heeft, onderbouwd met vakliteratuur, aangegeven gebruik willen te maken van klein kaliber geweer (gas-, lucht- of veerdrukwapen) waarbij de kogel die gebruikt wordt minimaal 16 Joule energie dient te leveren. Hiermee wordt het dierenwelzijn gediend. Omdat de bruine rat, zwarte rat en huismuis nachttactief zijn, zijn ook aanvullende middelen zoals restlicht-, infrarood- en warmtebeeldcamera's noodzakelijk om de dieren te doden.

Rodenator

De rodenator is een in potentie efficiënt middel voor het doden van in de bodem wroetende soorten zoals mollen en bruine ratten. Rodenators gebruiken geen vergif en er blijven geen chemicaliën achter in de grond. Door de aanwijzing van de rodenator op grond van artikel 3.24, tweede lid, Wnb is verzekerd dat het gebruik ervan afhankelijk is van een toets vooraf door het bevoegde gezag, die voorwaarden kan stellen voor een veilig en effectief gebruik.

Middels bijgevoegde ontheffing kan de rodenator enkel worden ingezet bij de bestrijding van mollen en/of bruine ratten. Sommige soorten marterachtigen kunnen echter ook gebruik maken van oude rattenholten. Een deskundige in het kader van schadebestrijding kan herkennen welke hollen door welke soort in gebruik zijn, hierbij is observatie van de hollen met warmtebeeld apparatuur en de oorspronkelijke klacht of opdracht van de grondeigenaar tevens van belang. Indien het vermoeden bestaat dat andere soorten dan mol en/of bruine rat in het gangenstelsel aanwezig zijn kan de rodenator niet worden ingezet totdat gebruiker zeker is dat deze de gangen hebben verlaten, inzet van het middel bij enkel verse gangen vermindert dit risico. Hiertoe is een voorschrift opgenomen in de ontheffing.

Omdat het gebruik van een rodenator gevolgen kan hebben voor de bodemopbouw, is in de ontheffing een voorschrift opgenomen dat vraagt om bij het gebruik van de rodenator in of nabij dijken, andere waterkeringen en de beschermingszones die liggen rondom waterkeringen, toestemming te vragen aan de betreffende overheid die daarvoor verantwoordelijk is (meestal Waterschap of Rijkswaterstaat).

Weigering doden bruine ratten met delvingsmiddelen

In uw verzoek om ontheffing heeft u met betrekking tot de bruine rat tevens gevraagd om aanvullend voor medewerkers van het Waterschap Limburg en andere personen die belast zijn met het opsporen en vangen van muskus- en beverratten het gebruik van middelen tot het delven en slaan toe te staan voor het doden van bruine ratten. Middelen tot delven en slaan zijn bijvoorbeeld schoppen, scheppen, stokken, knuppels en priests. Dergelijke middelen mocht een jager vroeger standaard gebruiken om dieren op te graven en vervolgens te doden. Met de komst van de Flora en Faunawet en vervolgens de Wnb zijn dit verboden methoden tenzij er ontheffing voor wordt verleend.

Op 3 februari 2015 legde de staatssecretaris van Economische Zaken de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) de adviesvraag voor om advies te geven over de aanwijzing van middelen, methoden en installaties om vogels te vangen of te doden. Hierbij is de RDA gevraagd advies te geven omtrent gevolgen voor het dierenwelzijn bij het eventuele gebruik van een tiental middelen, methoden en installaties en of er ethische aspecten zijn verbonden aan het gebruik ervan. Het gebruik van slag-, steek- en snijwapens ter doding van reeds bemachtigde dieren was één van deze middelen en methoden waar advies voor is gevraagd.

De RDA concludeert in haar advies⁷ dat het gebruik van slag-, steek- en snijwapens uit het oogpunt van dierenwelzijn en ethische aspecten, niet geschikt zijn om in te zetten als directe methode, alleen als noodoplossing. Omdat het gebruik van slag-, steek- en snijwapens erg afhankelijk is van de vaardigheid van de gebruiker en van de gebruikseigenschappen van het in te zetten wapen, dienen er voorschriften te worden opgesteld voor uitvoering (type wapens/voorschriften gebruik bij type vogels/training/opleiding/controle). Het is bij deze methode echter lastig vast te stellen of deze goed worden uitgevoerd, dit is een risico voor de aantasting van dierenwelzijn.

⁷ <https://www.rda.nl/publicaties/zienswijzen/2016/03/01/verkorte-zienswijze-over-tien-hulp--vang--en-dodingsmiddelen-vogels>
DOC-00137849

Slag- steek en snijwapens zijn uit het oogpunt van dierenwelzijn niet geschikt om in te zetten als directe methode, alleen als noodoplossing om dieren verder lijden te besparen. Er dient altijd te worden gekeken of er een beter inzetbaar middel/methode is. Situaties als doodknuppelen zijn uit het oogpunt van dierenwelzijn volgens het advies van de RDA uit den boze.

Het advies van de RDA is opgesteld vanuit het oogpunt tot inzet van middelen, methoden en installaties bij het vangen of doden van vogels. De ethische aspecten en algemene redeneerlijn waarom een middel, methode of installatie geschikt zou zijn of niet blijft echter ook van toepassing bij andere soorten. Op basis van voorgaand weigeren wij dan ook uw verzoek tot de inzet van middelen tot het delven en slaan voor het doden van bruine ratten.

Conclusie onbeschermd inheemse soorten

Omdat de mol, zwarte rat, bruine rat en huismuis niet onder het beschermingsregime van de Wnb vallen is een beoordeling van andere bevredigende oplossingen niet aan de orde. Gelet op de risico's voor de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang ten gevolge van de aanwezigheid van mollen, bruine ratten, zwarte ratten en/of huismuizen en de schade en overlast welke deze soorten kunnen veroorzaken concluderen wij derhalve u ontheffing te verlenen voor de inzet van additionele middelen ter bestrijding van voornoemde soorten.

Besluit

In het Faunabeheerplan 2020-2026 is naar ons oordeel voldoende gemotiveerd waarom een ontheffing voor de hierboven genoemde soorten noodzakelijk is, waarom andere bevredigende niet voorhanden zijn en welke middelen het meest efficiënt zijn. Tevens wordt de duurzame staat van instandhouding van de verschillende diersoorten voldoende gewaarborgd.

Wij besluiten dan ook om voor de periode van 22 maart 2021 t/m 31 december 2026 de volgende ontheffingen te verlenen:

- 2021-02: Terreinen kleiner dan 40 hectare
- 2021-14: Houtduif aanvullende middelen
- 2021-21: Kauw vangkooi gewasschade
- 2021-22: Roek doden gewasschade
- 2021-23: Zwarte kraai vangkooi gewasschade
- 2021-24: Zwarte kraai vangkooi predatorenbeheer soortenbescherming
- 2021-25: Spreeuw gewasschade ondersteuning verjaging
- 2021-26: Spreeuw vangen, verplaatsen en opvang
- 2021-29: Ree populatiebeheer
- 2021-40: Onbeschermd inheemse soorten

Met betrekking tot uw verzoek tot de inzet van delvingsmiddelen ter doding van bruine ratten wordt uw verzoek geweigerd.

Op 22 december 2020 heeft u reeds 10 ontheffingen op basis van het Faunabeheerplan 2020-2026 van ons ontvangen. Onderhavig besluit beperkt zich tot voornoemde ontheffingen. Zoals reeds is vermeld, wordt uw verzoek met betrekking tot de resterende ontheffingen en/of opdracht in het eerste kwartaal van 2021 in behandeling genomen.

Middels dit besluit worden door ons verleende ontheffingen met nr. 2013-03 deel 1, 2015-04, 2015-07, 2015-08, 2015-09, 2015-10, 2015-15, 2017-02 voor wat betreft de zwarte kraai, kauw en houtduif, 2019-01 en 2019-06 vervangen.

Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht alsmede de redenen van het bezwaar (motivering). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan: Gedeputeerde Staten van Limburg, Juridische Zaken en Inkoop, team Rechtsbescherming, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl.

Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Sector Bestuursrecht; Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

ing. C.M.P. Salomons
clustermanager Natuur en Water